

Kommunals rapport till KNS temakonferens *Teknologi och digitalisering i hälsosektorn*, 9-11 oktober 2019

Lagar och regler inom välfärdsteknik

Sverige har inga särskilda lagar eller regler för användningen av välfärdsteknik. Det innebär att samma regler gäller som för andra insatser från hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Lagstiftningen ska vara teknik-neutral och det är valet av insats respektive teknikansvarig huvudman som avgör tillämpningen. Det ska vara frivilligt att använda tekniken där beviljande och tillämpning av insats kräver samtycke från den enskilde.¹

Definitioner

a) *Välfärdsteknik* kan vara olika tekniska lösningar som kompenserar, förstärker eller ersätter kroppsliga funktioner. Myndigheten för delaktighet (MFD) respektive Socialstyrelsen har formulerat följande definitioner:

Välfärdsteknologi - kunskapen om och användandet av teknik som kan bidra till ökad trygghet, aktivitet, delaktighet och självständighet för personer med funktionsnedsättning i alla åldrar och deras anhöriga.²

Välfärdsteknik – digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning.³

b) *Digitalisering* har ingen enhetlig definition, men tillämpningen finns beskrivet i den nationella e-hälsovisionen och tillhörande handlingsplan.

E-hälsovision – År 2025 ska Sverige vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och e-hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhället.⁴

Handlingsplanen innehåller de tre grundförutsättningarna – regelverk, enhetlig begrepps-användning och standarder samt vilka insatser och områden som är i behov av styrning och samordning.⁵

c) *Hjälpmedel* är individuellt utprovade produkter som syftar till att behålla eller öka aktivitet, delaktighet eller självständighet genom att kompensera en funktionsnedsättning.

d) *Arbetstekniska hjälpmedel* är till för anställda för att motverka att arbetsskador uppstår i arbetet och är ett arbetsgivaransvar.

e) *Medicintekniska produkter* kan vara individuella hjälpmedel, arbetsteknisk utrustning eller behandlingsutrustning på olika enheter.

¹ Socialstyrelsen (2019), Meddelandeblad, Nr 3/2019 Maj 2019, art nr 2019-5-16.

² Förordning (2014:134) med instruktion för Myndigheten för delaktighet, SFS nr: 2014:134.

³ Socialstyrelsen (2015), Socialstyrelsens termbank, <http://www.socialstyrelsen.se/>

⁴ Socialdepartementet och SKL (2016), Vision e-hälsa 2025.

⁵ Regeringen (2017), Handlingsplan för samverkan vid genomförandet av Vision e-hälsa 2025.

Undersökningar och utredningar

Under 2018 genomförde Kommunal ett projekt om välfärdsteknik med fokus på implementeringen av digitala lösningar och hjälpmedel utifrån ett medarbetarperspektiv. Arbetet inkluderade kartläggningar av dels medlemmarnas inflytande och delaktighet vid införandet av digitala lösningar och arbetshjälpmedel, dels deras erfarenheter av förändrat arbetssätt. I projektet ingick också att studera innovationsprocesser, föreslå vinna-vinna-lösningar för medborgare och medarbetare samt att studera digitaliseringens och automatiseringens konsekvenser för medlemmarnas arbetstillfällen.

De viktigaste slutsatserna var att:

1. Sverige behöver ändra sin definition av välfärdsteknik, eftersom den exkluderar medarbetarna och hämmar utvecklingen av smarta arbetstekniska hjälpmedel.
2. Medarbetarna ska vara delaktiga vid införandet av digitala lösningar under hela processen från planering och utbildning till uppföljning och utvärdering.
3. Utvecklingen av smarta arbetstekniska hjälpmedel går för långsamt, vilket resulterar i att medarbetarna utför fysiskt och psykiskt tunga arbetsmoment utan stödjande teknik.
4. Få arbetsgivare satsar på medarbetardriven innovation som ökar patientsäkerheten, utvecklar verksamheten och förbättrar arbetsmiljön.
5. Bristen på en nationell struktur för spridning av kunskap, erfarenheter, tester och utvärderingar leder till en ineffektiv allokering av resurser.
6. Nya tekniska lösningar ger möjlighet till ökad trygghet, bättre hälsa och utveckling i arbetet. Det kommer att kräva en maktförskjutning från programmerarna på företagen till användarna inom vård och omsorg.

Projektets arbete är redovisat i två rapporter *Välfärdsteknik – för trygghet, hälsa och utveckling i arbetet*⁶ respektive *Digitalisering och arbetstillfällen*⁷. Erfarenheter från studiebesök är publicerade i fem blogginlägg⁸ samt i en reserapport från Japan. Resultat från medlemsenkäten om digital teknik och personlig integritet riktad till huvudskyddsombud och regionala skyddsombud är publicerad i en artikel *Digitalisation, work environment and personal integrity at work*⁹ i tidskriften *Transfer* utgiven av ETUI Research Department.

Anna Spånt Enbuske
Utredare, utredningsenheten

---

⁶ Ehlin, M (2018), *Digitalisering och arbetstillfällen*, Kommunal.
https://www.kommunal.se/sites/default/files/attachment/digitalisering_och_arbetstillfallen_rapport_2018_webb.pdf.

⁷ Spånt Enbuske, A (2019), *Välfärdsteknik – för trygghet, hälsa och utveckling i arbetet*, Kommunal.
https://www.kommunal.se/sites/default/files/valfardsteknik_for_trygghet_halsa_och_utveckling_i_arbetet_kommunal_2019_webb.pdf.

⁸ Spånt Enbuske, A (2019), <https://blogg.kommunal.se/utredare/author/annaspantenbuske/>. Kommunal.

⁹ Spånt Enbuske, A (2019), *Digitalisation, work environment and personal integrity at work*. May 2019, Volume 25 Number 2. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1024258919851928>.